Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER ONDERTEKENING
Aan: MOCW

Deze nota wordt met een Kamerbrief meegestuurd: **Ja**

nota

Kamerbrief maatwerk- en financiële voorzieningen in het hbo en wo

Hoger Onderwijs en Studiefinanciering

Van

Datum
28 mei 2026

Referentie
63998833

Bijlagen
1. Kamerbrief maatwerk- en financiële voorzieningen voor studenten met een ondersteuningsvraag in het hbo en wo.
2. Onderzoek maatwerk- en financiële voorzieningen in het hbo en wo

Intern OCW afgestemd
DUO, HOenS, MBO, FO

Aanleiding

Onderzoeksbureau AEF heeft in opdracht van OCW onderzoek gedaan naar maatwerk - en financiële voorzieningen in het hbo en wo. Het onderzoek, inclusief beleidsreactie, moet minstens twee weken voor het commissiedebat mentale gezondheid van scholieren en studenten van 24 juni naar de Kamer worden verstuurd (uiterlijk 10 juni). In bijgaande kamerbrief is deze reactie opgenomen. Daarnaast doet u in deze brief diverse moties en toezeggingen af, waaronder een motie van het lid Ceder (CU) die vraagt om een wettelijke verankering van digitale toegankelijkheid in het onderwijs.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met verzending van de kamerbrief door deze te ondertekenen.
- Specifiek vragen wij uw akkoord op de passage over digitale toegankelijkheid. De motie-Ceder roept op tot wetgeving op dit vlak. In de brief zegt u vooralsnog af te zien van een wettelijke verankering voor digitale toegankelijkheid in het onderwijs door de geïntensiveerde inzet van de sector.

Kernpunten

- Het onderzoek laat zien dat instellingen in principe voldoen aan hun wettelijke taak voor het bieden van maatwerk en financiële ondersteuning aan studenten met een ondersteuningsvraag, maar dat er zeer grote verschillen bestaan tussen instellingen in hoe zij hier uitvoering aan geven. Een samenvatting van het onderzoek vindt u als bijlage onderaan deze nota.
- Uiteindelijk kunnen de verschillen leiden tot een situatie waarin studenten in vergelijkbare omstandigheden met ongelijke uitkomsten te maken krijgen.
- U kondigt een aantal maatregelen aan om hier iets aan te doen. Dit betreft een gesprek met instellingen over de uitvoeringspraktijk en een meer fundamentele verkenning naar het wettelijke stelsel als zodanig (zie toelichting).
- U doet twee moties van het lid Ceder (CU) af over digitale toegankelijkheid. U geeft in de brief tevens aan dat u de Kamer eind dit jaar nader zult informeren over een motie van de leden Rooderkerk

(D66), Abdi (GL/PvdA) en Ergin (DENK) over het bindend studieadvies (bsa).[1]
- In de werkagenda van het VN Verdrag Handicap 2025-2030 heeft u opgenomen dat u het voorliggende onderzoek zou uitvoeren en dat u zou werken aan digitale toegankelijkheid. Met deze brief geeft u hier uitvoering aan.
- Op 24 juni staat er een commissiedebat gepland over de mentale gezondheid van scholieren en studenten. Voor dit debat bent u samen met SOE en MLZJS uitgenodigd.
- Verhouding mbo: op 20 april jl. heeft u de Kamer een brief gestuurd over onder meer de Verbeteragenda passend onderwijs mbo 2020-2025 en het vervolg dat u hieraan wilt geven. In de onderhavige brief wordt hiernaar verwezen. Onderdeel daarvan is dat u ECIO een subsidie verstrekt om mbo-instellingen te ondersteunen om de informatievoorziening over studeren met een ondersteuningsbehoefte, de fysieke en digitale toegankelijkheid van het onderwijs te verbeteren.

Toelichting

Beleidsreactie op het onderzoek naar maatwerk- en financiële voorzieningen

De beleidsreactie op het onderzoek gaat in op de volgende punten:
- U benadrukt dat de verschillen, hoewel tot op zekere hoogte begrijpelijk vanuit de beleidsvrijheid, zeer onwenselijk zijn. Ook uit u zorgen over de toenemende druk op voorzieningen.
- U onderkent de spanning tussen uniformiteit (meer gelijkheid) en maatwerk (discretionaire ruimte en de mogelijkheid om in te spelen op specifieke omstandigheden van de student).
- Maatregelen:
    - U geeft aan dat de verschillen tussen instellingen verkleind moeten worden. De koepels UNL en VH hebben aangegeven de geschetste problematiek te herkennen en gaan het onderzoek deze zomer nog met hun achterban bespreken.
    - U geeft daarnaast ECIO de opdracht om samen met instellingen inkleuring te geven aan de term ‘naar redelijkheid’, die in de wettelijke taakomschrijving van instellingen staat ten aanzien van maatwerk.
    - De NVAO werkt aan een gespreksrichtlijn zodat visitatiepanels beter het gesprek kunnen voeren over toegankelijk onderwijs, waarmee de NVAO dit beoordelingscriterium verduidelijkt.

[1] Kamerstukken II 2025-2026 31 288, nr. 1245

    - U geeft aan dat u aan de slag gaat met een verkenning naar hoe de financiële voorzieningen beter ingericht kunnen worden en of het wettelijk kader aanpassingen behoeft.
        - In de verkenning wordt gekeken naar hoe de verschillen in de uitvoering van de financiële voorzieningen (studentenondersteuningsfonds en voorziening prestatiebeurs) verkleind kunnen worden. Tevens bestaat er een overlap in de doelgroep die van deze voorzieningen gebruik kan maken, wat tot onduidelijkheid kan leiden. Dit doet de vraag rijzen of twee aparte voorzieningen wenselijk zijn.
        - In de verkenning besteedt u aandacht aan de uitvoeringsaspecten en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen instellingen, DUO, studenten en (huis)artsen. Huisartsen signaleren dat de huidige medische verklaring onvoldoende bijdraagt aan de inhoudelijke beoordeling voor een voorziening en dat de verantwoordelijkheden van verschillende partijen in het proces onduidelijk zijn.
        - De Kamer wordt in 2027 nader geïnformeerd over deze verkenning.
- U geeft aan dat instellingen moeten werken aan toegankelijkheid aan de vóórkant. Digitale leermiddelen zijn hier een essentieel onderdeel van. Daarmee reageert u op twee moties van het lid Ceder (zie verdere toelichting hieronder).

Moties van het lid Ceder over digitale toegankelijkheid
De volgende moties van het lid Ceder (CU) worden afgedaan in de Kamerbrief:

- De eerste motie vraagt om de wettelijke verankering van digitale toegankelijkheid in het gehele onderwijs.
- De tweede motie is in maart jl. aangenomen en vraagt om met instellingen af te spreken om internationale richtlijnen (normen van de WCAG en inclusief digitaal ontwerpen) op te nemen bij de inkoopvoorwaarden van diverse digitale voorzieningen. Lid Ceder heeft deze tweede motie ingediend omdat er nog geen wetsvoorstel over digitale toegankelijkheid naar de Kamer was gestuurd. Op deze manier konden er alvast stappen worden gezet in de tussentijd.

Lijn van uw reactie:

- Instellingen zijn al wettelijk verplicht om toegankelijk onderwijs aan te bieden en hebben toegezegd nu echt werk te maken van digitale toegankelijkheid.
    - De MBO Raad en VH hebben aangegeven dat de normen van de WCAG en het inclusief digitaal ontwerpen van nieuwe software en digitale voorzieningen opgenomen zullen worden in de inkoopvoorwaarden of aanbestedingen van alle digitale leermiddelen.

    - UNL heeft aangegeven dat zij deze ambitie eerst intern moeten afstemmen op een bestuursvergadering op 19 juni. Zij zullen ons voor het debat over de mentale gezondheid van scholieren en studenten op 24 juni hier nader over informeren. Wij verwachten dat ook zij zich hieraan zullen committeren.
- Daarnaast werken onderwijsinstellingen in het vervolgonderwijs en SURF, samen met Npuls, aan sectoroverstijgende ICT-systemen en diverse digitale voorzieningen. SURF en Npuls hanteren de normen van de WCAG en inclusief ontwerpen bij de ontwikkeling van hun ICT-systemen en digitale voorzieningen. Ook werken Npuls en SURF eraan om bestaande voorzieningen te laten voldoen aan de WCAG-richtlijnen.
- ECIO werkt in haar contacten met SURF, Npuls en het netwerk digitale toegankelijkheid aan de bewustwording van digitale toegankelijkheid bij docenten, en ondersteunt hen bij het digitaal toegankelijk maken van hun onderwijsmaterialen.
- De in de brief verwoorde inzet vanuit de sector achten wij voldoende robuust om het beoogde doel van de motie-Ceder te kunnen bereiken op een laagdrempelige en snelle manier zonder tijdrovend wetgevingsproces. Als UNL zich committeert aan dezelfde doelstellingen als de MBO Raad en VH, menen wij dat aanvullende wetgeving vooralsnog niet nodig is.
- In het kader van de Werkagenda VN-Verdrag Handicap 2025-2030 rapporteert u de Kamer over de voortgang van de digitale toegankelijkheid in het vervolgonderwijs.

- Ook informeert u de Kamer over de uitvoering van de moties van het lid Ceder in het funderend onderwijs. De staatssecretaris maakt met de sector vergelijkbare afspraken, waarbij SIVON de toegankelijkheidseisen meeneemt in aanbestedingen voor leerlinginformatie- en administratiesystemen en leerlingenapplicaties. Ook wordt er een nulmeting uitgevoerd naar de digitale toegankelijkheid van leermiddelen in het funderend onderwijs. Op basis van de aanbevelingen zal met de sector bezien worden welke vervolgstappen genomen moeten worden. De staatssecretaris zal de Kamer over de voortgang hiervan rapporteren.

Overige moties en toezeggingen
De volgende moties en toezeggingen worden afgedaan:
- Motie Tseggai (GL/PvdA) vormt de basis van dit onderzoek en wordt afgedaan met de gehele verzending van de kamerbrief.
- Toezegging aan Abdi (GL/PvdA) over gesprekken met de sector over het bsa wordt afgedaan door aan te geven dat u eind dit jaar de Kamer zult informeren over de uitvoering van een motie over het bsa. De motie vraagt ook om met instellingen in gesprek te gaan over het bsa en om de mogelijkheid van een persoonlijk studieadvies te onderzoeken. U geeft in de brief aan dat u de Kamer eind dit jaar over de motie zult informeren,

dat de toezegging reeds is ingehaald door de motie en dat u daarom de toezegging als afgedaan beschouwt.
    - NB: wij zullen de motie uitvoeren door gesprekken te voeren met koepelorganisaties UNL en VH, instellingen, studentenorganisaties ISO en LSVb en medezeggenschapsraden. Wij informeren u later over de uitkomsten van deze gesprekken en over de uitvoering van de motie.
- Toezegging aan Abdi (GL/PvdA) over of bij dit onderzoek ook studenten betrokken zijn geweest wordt afgedaan met een toelichting dat dit inderdaad het geval was.
- Toezegging aan Westerveld (GL/PvdA) om uit te zoeken of minimumbedragen wenselijk zijn bij het Profileringsfonds (nu: studentenondersteuningsfonds) wordt afgedaan door eventuele wenselijkheid van kaders voor bedragen mee te nemen in de aangekondigde verkenning.

Krachtenveld
- Er is op beleidsmedewerkersniveau gesproken met UNL, VH, ISO en LSVb over de uitkomsten van het onderzoek. Over het algemeen was men tevreden met het onderzoek en geven de aanbevelingen genoeg aanknopingspunten. Bestuurlijke afstemming over het vervolg moet nog plaatsvinden.
- De studenten hopen dat de aanbevelingen leiden tot concrete actie zoals minimale kaders of eisen waar instellingen aan moeten voldoen, en hechten belang aan duidelijke informatievoorziening.
- De dilemma’s rond uniformeren (via landelijke regels) en maatwerk zijn herkenbaar en werden besproken. Ook de bredere beweging richting inclusief onderwijs die nodig is werd herkend.
- De landelijke huisartsenvereniging (LHV) heeft aangegeven graag verandering te willen zien in hun rol in het proces van het afgeven van medische verklaringen voor financiële voorzieningen.

Datum
20 mei 2026

Bijlage: Samenvatting onderzoek

- Het onderzoek richt zich op drie verschillende voorzieningen: maatwerkvoorzieningen (zoals aanpassingen in tentaminering), de voorziening prestatiebeurs van DUO (VZPB) en het Studentenondersteuningsfonds (StOF).
- Er zijn grote verschillen tussen instellingen bij alle drie de voorzieningen. Deze verschillen zijn logisch gezien de beleidsvrijheid die instellingen hebben, maar kunnen leiden tot rechtsongelijkheid en verschillen in toegankelijkheid voor studenten.
- Zo is onder andere te zien dat de informatievoorziening en eisen rond bewijslast variëren tussen instellingen.
- De verschillen tussen instellingen zijn niet te verklaren door het type instelling, de omvang van de instelling of in welke regio de instelling zich bevindt. De verschillen komen voort uit de beleidsvrijheid die instellingen voor maatwerk hebben vanuit het wettelijk kader, in samenhang met hoe instellingen organisatorisch ingericht zijn en hoe hun organisatiecultuur historisch gegroeid is.
- Daarnaast is er een trend te zien van een toename van aanvragen, wat zal leiden tot druk op de uitvoerbaarheid.
- Het bestaan van zowel de VZPB als het StOF, en de verhouding daartussen, kan tot onduidelijkheid leiden. Beide financiële voorzieningen dienen namelijk (deels) dezelfde doelgroep: studenten met een functiebeperking of (chronische) ziekte. Ook laat het onderzoek zien dat de instellingen de VZPB als voorliggende voorziening zien.
- De onderzoekers doen aanbevelingen aan instellingen en OCW. Zo kan veel opgevangen worden door binnen en tussen instellingen betere afspraken en richtlijnen te maken voor de processen (van signalering tot nazorg). Landelijk wordt geadviseerd om bepaalde regelingen te herzien en duidelijkere kaders te stellen.